

ירמיהו ה'

1

2

3 "א שׁוֹטְטוּ בְּחוּצוֹת יְרוּשָׁלַם, וּרְאוּ-נָא וּדְעוּ וּבְקִשׁוּ בְּרְחוּבוֹתֶיהָ, אִם-תִּמְצְאוּ
4 אִישׁ, אִם-יֵשׁ עֹשֶׂה מְשֻׁפֵּט מִבְּקֵשׁ אֱמוּנָה--וְאֶסְלַח, לָהּ.

5 כך פותח הנביא את הפרק, את הנבואה. לכאורה זה נראה כאילו הנבואה כאן חסרה
6 משפט הפתיחה האופייני בנבואות הנביא ירמיהו. מספר פרשנים נוקטים בדעה זו
7 ומייחסים את חסרון משפט הפתיחה לעוד נבואות עוקבות של ירמיהו.

8 לנו נראה כי זו פניה, אמנם ישירות, אל השומעים והיא היא הפתיחה שאחריה יבוא
9 דבר ה', דבר התוכחה. הם, היושבים על המדין, כעין חבר המושבעים, ישמעו את
10 הטיעונים ויאלצו לגזור את דין הנאשמים.

11 על ידי פניה זו אל השומעים מצרף אליו הנביא את שומעיו, חבר נשבעים, היושב
12 בבית הדין. הם ישמעו את תאור הפעולות ותאור המעשים ומעשה החטאים,
13 כמקובל יחרצו כאמור את דין הנאשמים..

14 בהבנה כזו אין צורך במשפט פתיחה.

15 המצב הוא כי אין בנמצא איש אחד שעושה משפט, שמבקש אמונה. לו היה כזה היה
16 ה' השופט סולח לכל העיר. אבל העובדה היא כי המתחפשים להיות יראי ה' "ואם חי
17 ה' יאמרו" "לשקר ישבעו". מתגלות עורמתם ושקרונתם. אבל מחנך נאמן, החס על
18 חניכיו, משלח בהם יסורים סמליים, אך החניכים "מאנו קחת מוסר", הם נשפטים
19 בפי הנביא כדלים, עניים – חסרי נכסים ופשוט טמבלים או בלשון הנביא נוילים,
20 חסרי תקוה, כי אינם יודעים, את דרך ה', משפט א-להיהם. אך כך הדבר מנסה
21 הנביא לפנות אל המנהיגים "הגדולים", "ומה הן תוצאות נסיונותיו – הגדולים
22 האמונים על הנהגת העם, הם "שברו עול, נתקו מוסרות". ולכן מצדיקים הם את
23 החמרת העונש 'י על-פן הכס אריה מיצר, זאב ערבות ישדדום--נמר שקד על-
24 עריהם, כל-היוצא מהנה יטרף: כי רבו פשעיהם, עצמו משבותיהם". "ודברי
25 הנביא מלאי תאור מזעזע של החטאים, למשל: " איש אל אשת רעהו יצהלו".
26 "העל-אלה לוא-אפקד, נאם-ה'; ואם בגוי אשר-כזה, לא תתנקם נפשי".
27 אין ה' חפץ בפגיעה בבני עמו אך הוא נאלץ כמחנך להכות את המנהיגים ואת
28 המונהגים, "א כי בגוד בגדו בי, בית ישראל ובית יהודה--נאם-ה'.^ב כחשו,

- 29 **בְּה', וַיֹּאמְרוּ, לֹא-הוּא; וְלֹא-תָבוֹא עֲלֵינוּ רָעָה, וְחָרֵב וְרָעַב לֹא**
- 30 **נִרְאָה. ^{יג} וְהִנְבִּיאִים יִהְיוּ לְרוּחַ, וְהִדְבִּיר אֵין בְּהֶם; כֹּה יַעֲשֶׂה, לָהֶם."**
- 31 כולל דבר ה' גם את הנביאים המצוויים, על ההנהגה הרוחנית של העם, כי אין העם
- 32 נותן דעתו על הנביאים, כמי שנוהג ללא הגה את רכבו ומוותר על ההגה. העם הזה
- 33 לא נמנע ממכשולים ומהמורות ולכן דרכיו מביאים לו רק רע. אם אין העם מבין את
- 34 האזהרה יהפכו דברי הנביא לאש והעם ישרף כעצים במדורתם. באפן ממשי תבוא
- 35 האש מצד אויב זר. ^{טו} **הִנְנִי מְבִיא עֲלֵיכֶם גּוֹי מִמְּרָחֵק, בֵּית יִשְׂרָאֵל, נְאֻם-ה': גּוֹי**
- 36 **אֵיתָן הוּא, גּוֹי מְעוֹלָם הוּא-- גּוֹי לֹא-תִדַּע לְשָׁנוֹ, וְלֹא תִשְׁמַע מֶה-**
- 37 **יְדַבֵּר ^{טז} אֲשַׁפְּתוּ, בְּקִבְר פְּתוּחַ; פֶּלֶם, גְּבוּרִים. ^{יז} וְאָכַל קִצִּירָךְ וְלַחְמְךָ, יֹאכְלוּ בְּנֵיךְ**
- 38 **וּבְנוֹתֶיךָ-- יֹאכְל צֹאנְךָ וּבְקִרְךָ, יֹאכְל גִּפְנֶךָ וּתְאֵנֶתְךָ; יִרְשֵׁשׁ עָרֵי מְבַצְרֶיךָ, אֲשֶׁר**
- 39 **אַתָּה בִּטַח בְּהִנָּה-- בְּחָרֵב."**
- 40 לנביא כוונות מיוחדות בניסוח הדברים: ארבע פעמים גוי, כמו פטיש ההולם על ראשו
- 41 של השומע: גוי ממרחק, גוי איתן, גוי מעולם, גוי לא תדע לשונו.
- 42 וממשיך הנביא להמם את שומעו: ואכל קצירך..., יאכלו בניך... יאכל צאנך... יאכל
- 43 גפנך...
- 44 ועוד לשון קשה בפי הנביא. ערי מבצריך ירושש. מזכיר את ירושלים. קשה לומר
- 45 זאת אך אין מפלט משמוע את שמה של העיר האהובה מצטלצל בפי הנביא
- 46 במילה ירושש.
- 47 גם בפסוק הנוסף: "אשר אתה בוטח בהנה בחרב". גם כאן מבליח הנביא את
- 48 החורבן במלת הקרב: בחרב; במקום חרב יבוא חורבן.
- 49 אלה דבריו של הנביא, יצאו מפיו כמדקרות חרב באוזני השומעים. הוא קורא להם
- 50 עם סכל, הידע העם לחוש את מדקרות החרב האלה של הנביא. ^{יח} **שְׁמַעוּ-נָא**
- 51 **זֹאת, עִם סָכַל וְאֵין לֵב: עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יֵרְאוּ, אֲזַנַיִם לָהֶם וְלֹא**
- 52 **יִשְׁמְעוּ. ^{יט} הַאֲוֹתַי לֹא-תִירְאוּ נְאֻם-ה', אִם מִפְּנֵי לֹא תַחִילוּ,"**
- 53 את תוקפו וגדולתו של הבורא מכירים כל בני אנוש ובני עמו יותר מכולם.
- 54 מה קל מראות את סדרי העולם, הים ועוצמת מימיו והחול הגובל אותו. ועיני העם
- 55 טחו מראות ולבם סורר ומורה,
- 56 מה קל מראות את מחזוריות הגשמים ואת השפע החקלאי בעקבות זאת.
- 57 מה שנראה קל קשה הוא בעיני עם כפוי טובה שאינו אומר בלבו: "נִירָא נָא אֵת ה'
- 58 א-להינו". הרשעים המצויים בעם מסתירים את הצדיקים, שמיעוטם כוחו אפסי.
- 59 הרשעים פעילים ואינם אדישים, כי הם מטילים חתתם על הזולת ומפילים אותו

60 בפחים יוקשים, בכלובים של ציידים. והם הזדונים מעשירים נכסיהם ומשמינים את
 61 מעיהם, השופטים שלא בצדק מטים משפט בעוז מצח. "העל אלה לא אפקד, אם
 62 בגוי אשר כזה לא תתנקם נפשי".

63 והסכום נוראי: "יִשְׁמָה, וְשַׁעְרוֹרָה, נְהִיֶּתָה, בְּאֶרֶץ . יִשְׁמָה הַנְּבִאִים נִבְּאוּ בְּשִׁקְרָה,
 64 וְהַכְּהֵנִים יִרְדּוּ עַל-יַדֵיהֶם, וְעַמִּי, אֶהְבּוּ כֵן; וַיִּמָּה-תַּעֲשׂוּ, לְאַחֲרֵיתָהּ.

65 ידיו של הנביא מצביעות על יאוש. אם זהו רצון העם, האוהב את מי
 66 שרודים בו, אינם מבינים שלכל שרירות לב יש אחרית שלילית. מוכנים
 67 להשתכנע מדברי שקר ובלבד להשלות את עצמם הרי הכינויים: "שמה
 68 ושערורה" הן הסיכום המיאש את הנביא.

69 } הערה:

70 **לכה הפרק שי 1663 אמתו במדרש, ב"ויקרא רבה":**

71 **נִמְרָ שִׁקְרָה עַל עֲרִיזָהּ – יִרְמִיָהוּ ה' 6**

72 זו יון, שהיתה מנמרת בגזרותיה ואומרת לישראל: כתבו על קרן השור, שאין
 73 לכם חלק ונחלה בא-להי ישראל. (מנמרת מובנת כגוזרת גזרות משונות כצבעי
 74 הנמר).

75 במדרש אחר נאמר כי עמדו ישראל ומכרו את שוריהן...}

76

77 אך אנו בדורנו,

78 נפשנו חזקה לעמוד בפרץ מול זדון ורשעות, מול כזב ושקר,

79 מול כפיות טובה.

80 איך עושים זאת? ההיפך מן היאוש היא דרך אמונה מעודדת,

81 ונזכה לראות בטוב ירושלים הגדלה ונבנית.

82 העיר המחברת יחדיו את כל יחידות העם ועדותיו.

83

84 **אהו? אביב, יל כסיון התשפ"א**